

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Ime in priimek ali šifra tekmovalca/-ke:

Razred:

Mentor/-ica:

ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA GEOGRAFIJE ZA SREDNJO ŠOLO 2021/2022

Tekmovalni skupini: Srednja šola A in Srednja šola B

Draga tekmovalka, dragi tekmovalec!

Veseli nas, da sodeluješ na tekmovanju v znanju geografije, kjer boš izkazal/-a svoje geografsko znanje in zmožnosti sklepanja ter argumentiranja.

Najprej zapiši svoje podatke ali prilepi svojo šifro v za to predviden prostor.

Uporabljaš lahko kemični svinčnik ali nalivno pero, kompas, geotrikotnik ter barvice.

Naloge rešuj tako, da odgovore v sklopu A vpišeš v preglednico na ocenjevalnem obrazcu, odgovore v sklopu B pa čitljivo napišeš na predvidena mesta pri posamezni nalogi. Odgovore iz sklopa A bomo upoštevali le, če bodo zapisani v preglednici na ocenjevalnem obrazcu. Če se zmotiš, napačen odgovor prečrtaj in jasno zapiši novo rešitev.

Za reševanje nalog v sklopih A in B imaš na voljo 90 minut časa.

Želimo ti veliko uspeha.

Državna tekmovalna komisija

SKLOP A

Pri nalogah od 1 do 20 izberi pravilni odgovor in črko pred njim zapiši na ocenjevalni obrazec.

Slika 1: Krajinski park Strunjan

Pešpot – Prehod na lastno odgovornost / Sentiero – Passaggio a propria responsabilità / Footpath – Passage at your own risk
 Področje Krajinskega parka Strunjan / Area del Parco naturale Strugnano / Area of the Strunjan Landscape Park
 Naravni rezervat Strunjan Stjuža / Riserva naturale Strugnano Chiusa / Strunjan Stjuža Nature Reserve
 Naravni rezervat Strunjan / Riserva naturale Strugnano / Strunjan Nature Reserve
 Naravni rezervat Strunjan - ožje območje / Riserva naturale Strugnano - l'area centrale / Strunjan Nature Reserve - core area

..... 1

LEGENDA / LEGEND / LEGENDA:

Center Krajinskega parka Strunjan
 Centro del Parco naturale Strugnano
 Landscape Park Strunjan Centre

Vir: Javni zavod Krajinski park Strunjan. URL: <https://parkstrunjan.si/aktivnosti/krozna-ucna-pot/#gallery-24294690-3> (citirano 20. 8. 2021).

1. Glede na sliko 1, kolikšen je azimut z Rta Strunjan do rta Ronek?

- a) 22°.
- b) 68°.
- c) 158°.
- d) 248°.
- e) 338°.

Slika 2

Foto: Borut Stojilković, 2021.

Slika 3

Foto: Borut Stojilković, 2021.

Slika 4

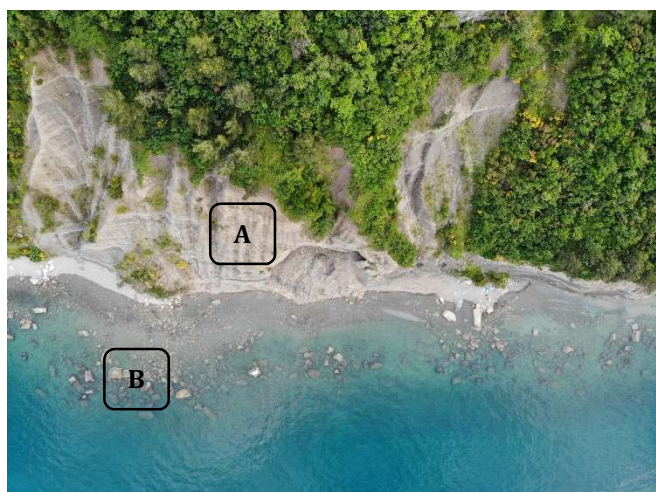

Foto: Borut Stojilković, 2021.

2. Glede na zemljevid na sliki 1, na kateri točki je bila posneta slika 2?

- a) 3.
- b) 4.
- c) 13.
- d) 14.
- e) 15.

3. Glede na sliki 1 in 3, kateri opis najbolje opisuje značilnosti poselitve na območju krajinskega parka?

- a) Hiše so najgostejše v središčnem naselju, od koder je pozidava z razdaljo čedalje manjša.
- b) Ker gre za valovito gričevnato pokrajino, na tem območju hiš na terasah ne najdemo.
- c) Strnjene gradnje na območju praviloma ni, hiše so raztresene po celotnem območju.
- d) Največji vpliv na zgostitev poselitve ima prisojna lega.
- e) Zgostitev poselitve je največja v okolici petih večjih parkirišč.

4. Glede na sliko 4, ki je bila posneta na točki 8 na sliki 1, v kateri smeri poteka abrazija?

- a) Proti severu.
- b) Proti severozahodu.
- c) Proti jugovzhodu.
- d) Proti jugu.
- e) Proti zahodu.

5. V katerih geoloških obdobjih so se sedimentirali sedimenti in kamnine, označeni s črkama A in B na sliki 4?

	A	B
a)	V juri.	V kredi.
b)	V triasu.	V pleistocenu.
c)	V kvartarju.	V terciarju.
d)	V pleistocenu.	V eocenu.
e)	V eocenu.	V holocenu.

6. S katero strategijo bi lahko geograf, ki preučuje vpliv obiskovalcev na okolje v KP Strunjan, najbolje ugotavljal povezavo med številom obiskovalcev in degradacijo okolja?

- a) Intervjuvanje turistov o njihovih navadah.
- b) Intervjuvanje domačinov v parku.
- c) Uporaba programa Excell za zajetje podatkov o številu in velikosti plovil.
- d) Primerjava števila kazni za plutje preblizu obale in celoten navtični turistični obisk.
- e) Kartiranje divjih prenočišč v geografskih informacijskih sistemih v zimskem času.

7. Glede na slike 1, 2 in 3, kateri odgovor od a) do e) (na slikah 5, 6, 7, 8 in 9) prikazuje tip obale, ki se nahaja tudi v KP Strunjan?

a) Slika 5

b) Slika 6

c) Slika 7

d) Slika 8

e) Slika 9

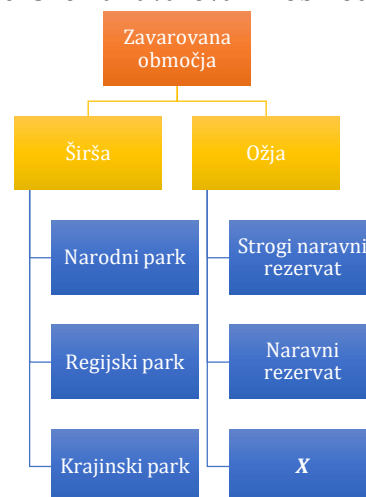
Vir slik 5–9: Kralj Serša in sod., 2015. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/index.html> (citirano 27. 8. 2021).

8. Izmed naštetih jezer izberi kraško jezero.

- a) Krnsko jezero.
- b) Črno jezero.
- c) Palško jezero.
- d) Velenjsko jezero.
- e) Spodnje Kriško jezero.

9. Tako številna kraška jezera kot tudi obalna območja so zavarovana z zakonodajo. Katera dopolnitev okenca X na sliki 10 je pravilna?

Slika 10: Shema zavarovanih območij

- a) Rezervat z naselji.
- b) Natura 2000.
- c) Rezervat.
- d) Ekocona.
- e) Naravni spomenik.

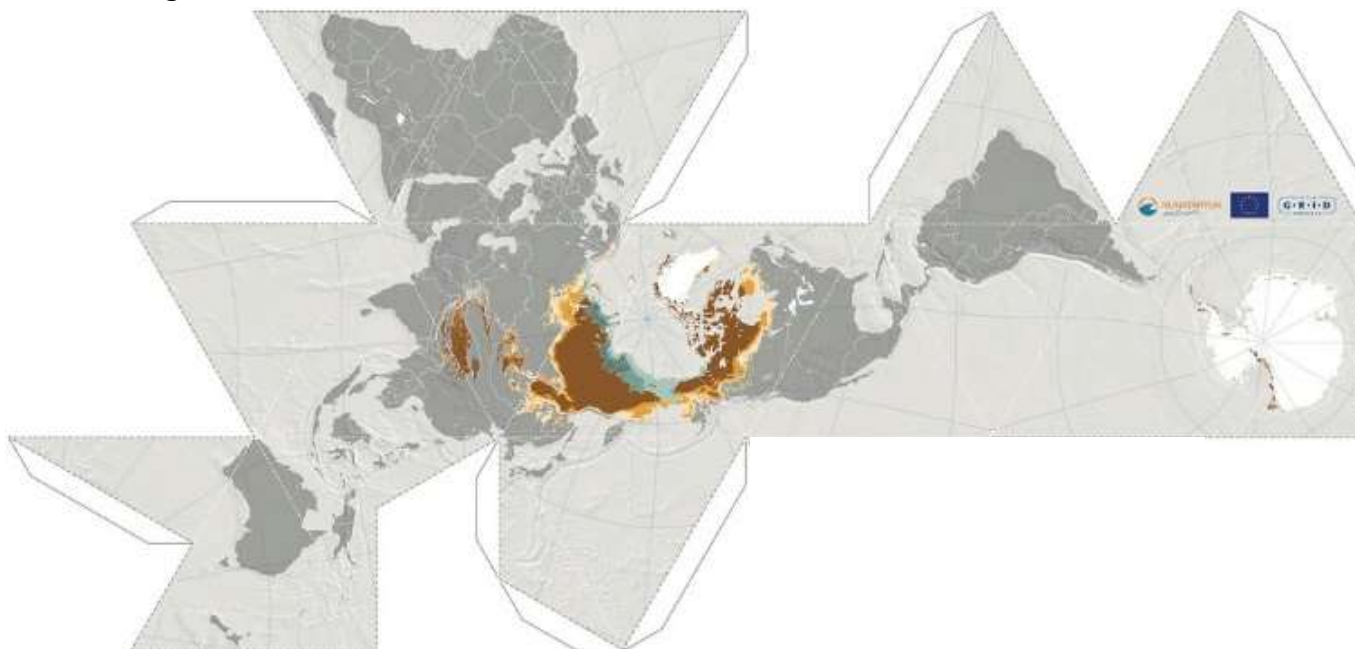
10. Celotna Pokljuka in Jelovica sodita med naravne vrednote. Uvrsti ju ustrezno zvrst.

- a) Geomorfološka.
- b) Botanična.
- c) Hidrološka.
- d) Ekosistemska.
- e) Geološka.

11. Presodi, zakaj bi bilo zavarovanje Kamniško-Savinjskih Alp kot regijskega parka smiselno v najkrajšem možnem času. Izberi najboljši odgovor.

- a) Zaradi poudarjanja dolgotrajnega in kakovostnega prepleta človeka z naravo.
- b) Ker nato vlada neposredno regulira in omejuje izrabo naravnih virov na območju.
- c) Zaradi pravic lokalne skupnosti.
- d) Da se ohranijo območja značilnih ekosistemov in prvobitna narava ter uravnotežen vpliv človeka na določene dele.
- e) Nič od zgoraj naštetega. Vsak regijski park je zavarovan zaradi lastnih posebnosti.

Slika 11: Geografski fenomen

Vir: <https://www.grida.no/resources/13650> (citirano 26. 8. 2021).

12. Glede na sliko 11, kaj je prikazano z rjavo barvo na kopnem in z zeleno barvo na območju morja?

- a) Potencialne zaloge nafte.
- b) Debelina skorje.
- c) Habitat losa.
- d) Območja z ledenim pokrovom.
- e) Razširjenost permafrosta.

Preglednica 1: Temperature (v °C) izbranih krajev

	kraj A	kraj B	kraj C	kraj D	kraj E
jan	-0,7	-3.9	-36.0	10.8	19.3
feb	0.1	-4.3	-33.7	11.7	19.3
mar	0.2	-1.8	-26.6	9.1	18.3
apr	2.7	1.6	-16.1	5.3	16.1
maj	6.2	5.4	-0.6	1.2	13.9
jun	8.9	9.0	11.5	-1.0	12.0
jul	10.6	12.9	14.0	-3,2	11.1
avg	10.2	14.3	9.8	-2,4	11.3
sep	7.5	11.7	2.3	-0,5	12.1
okt	4.2	7.3	-12.0	3.3	13.9
nov	1.2	3.4	-25.3	5.8	15.9
dec	-0,1	-1,3	-32.6	9.6	17.9

Vir: <https://climatecharts.net/> (citirano 27. 8. 2021).

13. Glede na sliko 11 in preglednico 1, kateri kraj najbolj sodi na rjavo območje?

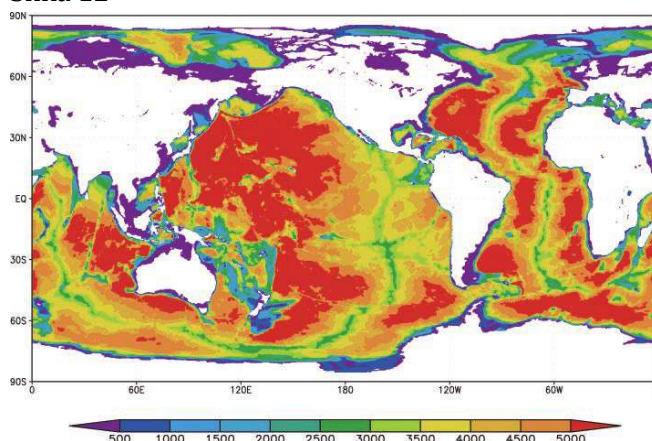
- a) A.
- b) B.
- c) C.
- d) D.
- e) E.

14. Glede na sliko 11 oceni, katera je največja prednost prikazane projekcije.

- a) Mogoče je prikazati cel svet ali pa le eno celino.
- b) Enostavna določitev zahoda in vzhoda.
- c) Geografske koordinate so hitro določljive.
- d) Glede na namen so lahko morske ali kopne mase predstavljene neprekinjeno.
- e) Pri tej projekciji še najbolj ohranimo primerljivost velikosti celin.

15. Kaj prikazuje zemljevid na sliki 12?

Slika 12

Vir: Sakamoto, T. T. in sod., 2012. MIROC4h—A New High-Resolution Atmosphere-Ocean Coupled General Circulation Model. Journal of the Meteorological Society of Japan, 90, 3, str. 325—359.

- a) Globino morij in oceanov v metrih.
- b) Slanost morij in oceanov v promilih.
- c) Pogostost potresov v pojavih na leto.
- d) Moč valovanja v morjih in oceanih.
- e) Debelino skorje pod oceani v kilometrih.

Preglednica 2: Izbrani kazalniki o prebivalstvu

	2018 prvo polletje	2018 drugo polletje	2019 prvo polletje	2019 drugo polletje	2020 prvo polletje	2020 drugo polletje	2021 prvo polletje
Povprečna starost (leta)	43,2	43,3	43,4	43,4	43,5	43,6	43,7
Delež prebivalcev, starih 0–14 let (%)	15,0	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1
Delež prebivalcev, starih 15–64 let (%)	65,6	65,3	65,1	64,9	64,7	64,5	64,3
Delež prebivalcev, starih 65 ali več let (%)	19,4	19,7	19,8	20,0	20,2	20,5	20,7
Delež prebivalcev, starih 80 ali več let (%)	5,2	5,3	5,3	5,4	5,4	5,5	5,5
Koeficient starostne odvisnosti	52,5	53,2	53,7	54,1	54,6	55,1	55,6
Koeficient starostne odvisnosti mladih	22,9	23,1	23,2	23,2	23,3	23,4	23,4
Koeficient starostne odvisnosti starih	29,6	30,2	30,5	30,9	31,3	31,8	32,1

Vir: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C1006S.px> (citirano 26. 8. 2021).

16. Glede na preglednico 2, med prvim in drugim polletjem leta 2019, (se) je povprečna starost:

- nihala.
- povečala.
- zmanjšala.
- preobrnila.
- ostala konstantna.

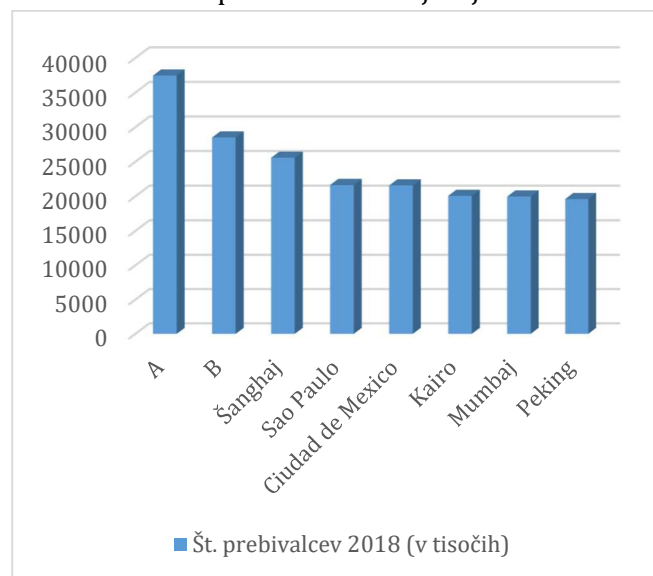
17. Indeks staranja je razmerje med starim in mladim prebivalstvom, pomnoženo s 100. Glede na preglednico 2, koliko je znašal indeks staranja v drugem polletju leta 2020?

- 43,6.
- 64,6.
- 74,2.
- 135,7.
- 134,8.

18. Koeficient starostne odvisnosti je razmerje med številom otrok in starejših ter številom delovno sposobnih prebivalcev, pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti pove, koliko otrok in starejših prebivalcev je odvisnih od 100 delovno sposobnih. Glede na preglednico 2, katera trditev drži?

- Povprečna starost prebivalcev v Sloveniji glede na polletja enakomerno narašča.
- Od delovno aktivnega prebivalstva je odvisnih več mladih kot starih.
- Tako odvisnost mladih kot tudi starih od delovno sposobnih prebivalcev naraščata.
- Število starih, ki so odvisni od delovno aktivnih, je po polletjih imelo enak trend.
- Leta 2018 je bilo od delovno aktivnega prebivalstva odvisen večji delež mladih kot leta 2020.

Slika 13: Število prebivalcev v največjih mestih

Vir: UN, 2018. URL: <https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018-Highlights.pdf> (citirano 27. 8. 2021).

19. Graf na sliki 13 prikazuje število prebivalcev v največjih svetovnih mestih leta 2018. Kako se imenujeta mesti, označeni s črkama A in B?

	Mesto A	Mesto B
a)	Tokio	Delhi
b)	Delhi	Bangkok
c)	Osaka	Daka
d)	Kinšasa	Tokio
e)	Kalkuta	Kinšasa

20. Kaj imata skupnega mesti Kairo in Mumbai?

- Obe sta najbolj naseljeni na svojih celinah.
- Poslovno mestno središče obrobajo industrijske in stanovanjske četrti.
- Postkolonialni razvoj se je začel že v 19. stoletju.
- Značilna je prostorska socialna segregacija.
- Obe mesti ležita v Severni Afriki.

21. Opređeli pojem *visokogorje*?

(1 točka)

22. Slika 14 prikazuje površje Komne z okolico.

Slika 14: Rastlinstvo na Komni in v okolici

- a) V kateri Alpski pokrajini leži Komna? (1 točka)

- b) V katerem rastlinsko-višinskem pasu leži območje, označeno s črko A? (1 točka)

Foto: B. Stojilković, 2021.

23. Slika 15 prikazuje zavarovana območja v Alpah in nekaterih sosednjih pokrajinah.

- a) Poimenuj območje, ki ga omejuje rdeča črta. (1 točka)

Območje, označeno z rdečo črto je

- b) Osrednja in robna območja narodnih parkov v Alpah se razlikujejo. Napiši dve razliki med osrednjimi in robnimi območji, povezano z varovanjem le-teh. (2 točki)

Razlika 1: _____

Razlika 2: _____

Slika 15: Zavarovana območja v Alpah

Vir: Zdešar, A., 2018. Alpe niso le turistični cilj. Zavarovana območja narave v Alpah. Planinski vestnik, 2018, 10, str. 4—13.

24. Primerjaj pobočja Košute na sliki 16. Napiši dve pojasnili, zakaj je na enakih nadmorskih višinah različno rastlinstvo. (2 točki)

Pojasnilo 1: _____

Pojasnilo 2: _____

Slika 16: Greben Košute

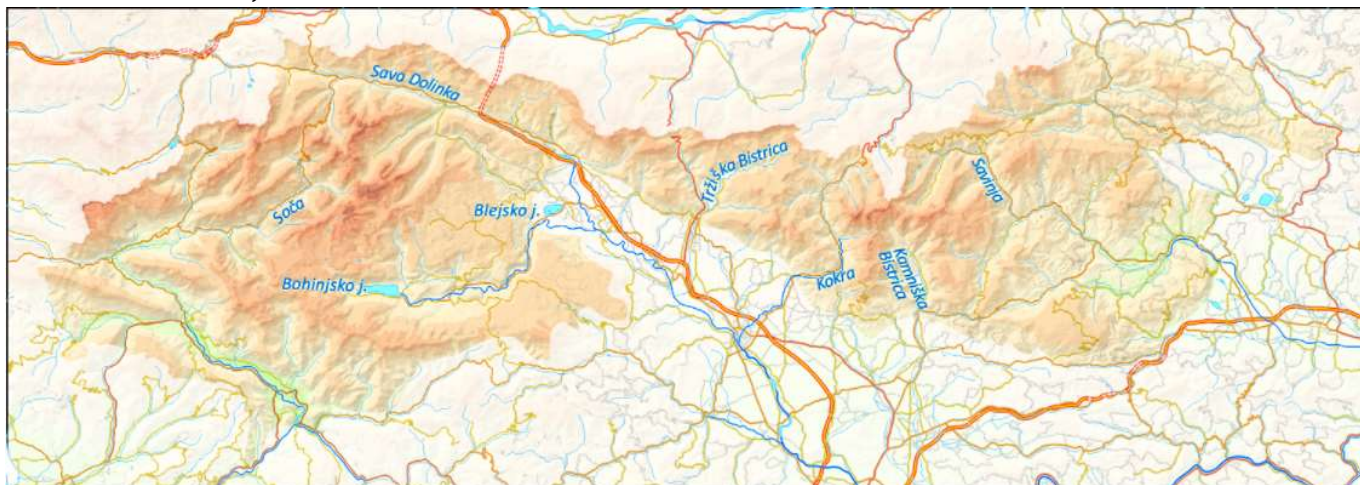
Foto: B. Stojilković, 2020.

25. Preberi besedilo in na nemem zemljevidu na sliki 17 točno označi (šrafiraj) po eno območje podnebja višjega gorskega sveta v dveh različnih Alpskih pokrajinah (regijah) Slovenije. (2 točki)

To podnebje je v skrajnem visokogorju: med Vrtačo in Stolum ter na Košuti v Karavankah, med Planjavo in Ojstrico ter v Grintovcih v Kamniško-Savinjskih Alpah in v osrednjih Julijcih ter med Mangartom in Kaninom.

Prirejeno po: Ogrin, D., 1996. Podnebni tipi v Sloveniji. Dela, 68, str. 39—54.

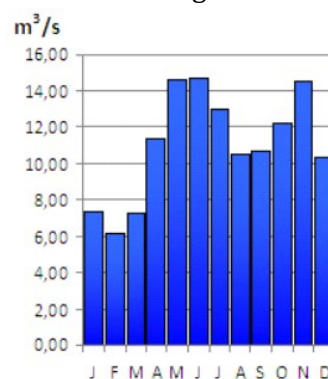
Slika 17: Nemi zemljevid

Vir: Jeršin Tomassini, K., Janžekovič, M., 2015. Alpske pokrajine. Geografija 9. ZRSS, str. 129—152.

26. Oglej si hidrogram na sliki 18. Zagovarjaj ali izpodbijaj trditev, da je to hidrogram reke v Alpskih pokrajinah Slovenije. Kateri dokaz lahko navedeš? (1 točka)

Slika 18: Hidrogram

Vir: Jeršin Tomassini, K., Janžekovič, M., 2015. Alpske pokrajine. Geografija 9. ZRSS, str. 129—152.

27. Preberi besedili in odgovori na vprašanja.

Besedilo A

Rastline za svoj herbarij je nabiral po vrhovih Karavank, Kamniško-Savinjskih in Julijskih Alp. Njegova planinska zapuščina je tudi postavitev prvih visokogorskih zavetišč, zdaj planinskih koč pri nas: prvo je dal že konec 18. stoletja postaviti pri Dvojnem jezeru v Dolini Triglavskih jezer, drugo pa na Velem polju.

Vir: Mikša, P., Ogrin, M., Glojek, K., 2017. Od kod gorska identiteta Slovencev?. Geografski obzornik, 64, 3—4, str. 10—28.

Besedilo B

Prvi uspešen dokumentiran vzpon na vrh je bil zabeležen, ko so na težko dostopni glavi stali štirje prvoprstopniki, domačini iz Bohinja: lovec Štefan Rožič, rudarja Matevž Kos in Luka Korošec ter ranocelnik Lovrenc Willomitzer, po rodu z Ogrskega. Pozneje so jih počastili z vzdevkom »štirje srčni možje«, vzpon pa se je zgodil v okviru raziskovalne odprave barona Žige Zoisa.

Prirejeno po: Mikša, P., Ogrin, M., Glojek, K., 2017. Od kod gorska identiteta Slovencev?. Geografski obzornik, 64, 3—4, str. 10—28.

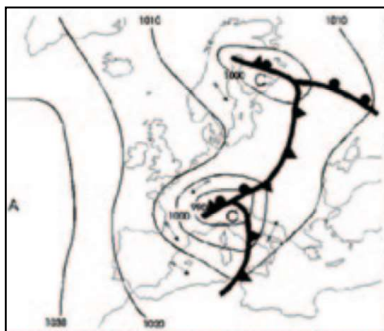
a) Napiši ime in priimek raziskovalca, na katerega se nanaša besedilo A. (1 točka)

b) Napiši ime gore, na katero se nanaša besedilo B, in letnico pristopa teh mož na vrh. (1 točka)

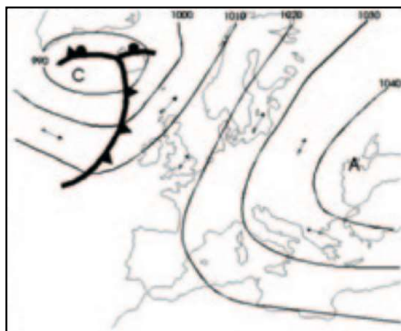
Ime gore: _____ Letnica: _____

28. Imenuj tipične vremenske situacije, kakor jih prikazujejo sinoptični zemljevidi na slikah 19, 20 in 21, tako da k opisu pripišeš ustrezno črko vremenske situacije. Ena situacija nima slike. (1 točka)

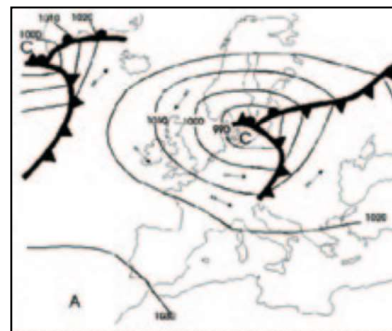
Slika 19: A

Slika 20: B

Slika 21: C

Vir slik: Likar, L., Strle, D., 2017. Razvoj vremena v slovenskih gorah. Geografski obzornik, 64, 3—4, str. 29—39.

Opis vremenske situacije	Slika
Sibirski anticiklon	
Razvit sredozemski ciklon	
Azorski anticiklon	
Hladna fronta, ki seže do Alp	

29. Oglej si sliko 22, ki prikazuje vremensko situacijo v Karavankah. Dopolni poved tako, da obkrožiš črko pred pravilnim nadaljevanjem. (1 točka)

Takšno vremensko stanje je značilno

- a) po prehodu tople fronte.
- b) po prehodu hladne fronte.
- c) ob nastopu temperaturne inverzije v nižjih plasteh zraka.
- d) ob vztrajanju Sibirskega anticiklona in prevladujočih vzhodnih vetrovih.

Slika 22: Vremenska situacija v Karavankah

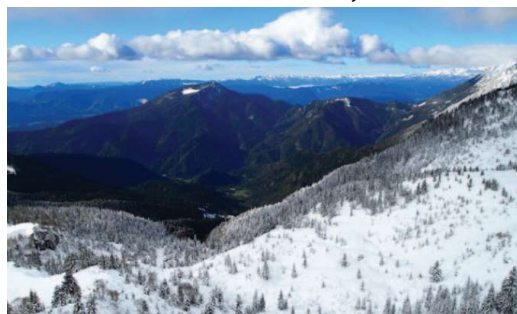

Foto: A. Polšak, 2020.

30. Razloži, zakaj je v hladni polovici leta še posebej mamljivo obiskati slovenske gore ob razširitvi azorskega anticiklona. (1 točka)

31. V avstrijskem kraju Werfenweng lahko gostje prejmejo kartico SAMO oz. kartico mehke mobilnosti. Katera sta pogoja za to, da jo gost dobi? (2 točki)

Pogoj 1: _____

Pogoj 2: _____

32. Pojasni, kateri vzrok je z vidika trajnostnosti najpomembnejši, da združenje turističnih krajev Alpski biseri samo po sebi ne oglašuje alpskega smučanja, pač pa druge zimske aktivnosti, denimo krpljanje, tek na smučeh, vožnjo s pasjo vprego ... (1 točka)

33. Ogled si sliko 23, ki je bila posneta na amazirski poroki.

Slika 23: Amazirska poroka

Vir: Ganna Mahmoud, D., 2021. Gorovje Atlas. Geografija v šoli, 29, 2, str. 54—61.

a) Navedi versko skupnost, ki ji v veliki večini pripadajo Amaziri. (1 točka)

b) Utemelji, kako so si mnoge amazirske ženske vsaj delno izboljšale svoj položaj v odnosu do moških.

(1 točka)

34. Zapisana drevesa poveži z območji, kjer v največji meri rastejo. To storiš tako, da črko pred območjem zapišeš na ustrezne črte na levi. (1 točka)

___ Alepski bor

A Sredozemsko območje

___ Atlaška cedra

B Gorovje Atlas

___ Datljeva palma

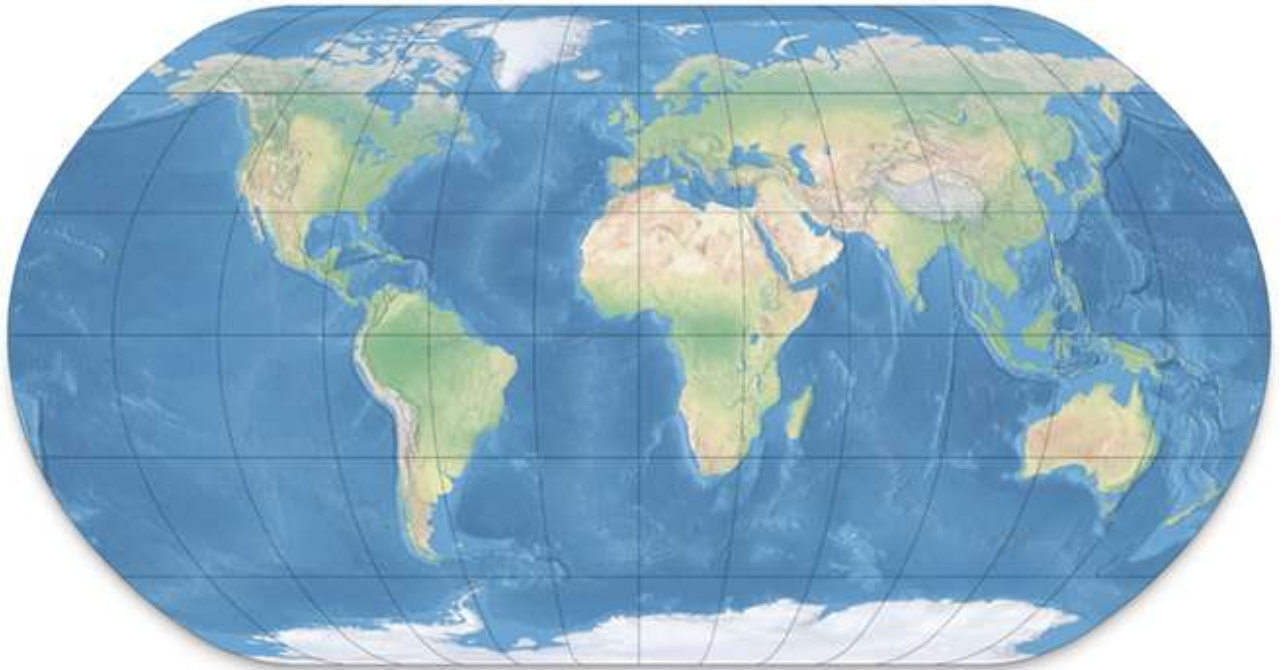
C Saharsko obrobje

___ Hrast plutovec

35. "Tri najdlje in najgosteje poseljena visokogorska območja so Tibetanska planota, Andsko višavje in Etiopsko višavje (Goslar, 2017)."

- a) Našteta tri območja jasno označi na nemem zemljevidu na sliki 24. Pripisi tudi imena območij ali izdelaj legendo. **(2 točki)**

Slika 24: Nemi zemljevid

Vir: Physical Map of the World. <http://www.shadedrelief.com/world/> (citirano 18. 10. 2021).

- b) Imenuj eno fiziološko prilagoditev človeškega organizma na življenje v velikih višinah. **(1 točka)**

36. Inki so pogosto gradili višinska svetišča na vrhu zavojevanih ozemelj. Razloži pomen takšne gradnje. **(1 točka)**

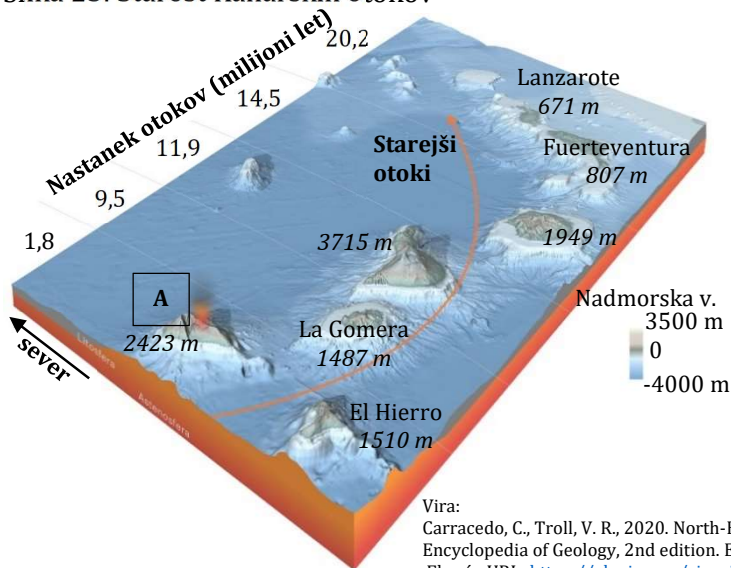
37. Danes ljudje obiskujejo južnoameriške Ande iz različnih razlogov. Navedi in opiši dva takšna razloga. **(2 točki)**

Razlog 1: _____

Razlog 2: _____

38. Gore so lahko vulkanskega nastanka. Eno zadnjih vulkanskih dogajanj lahko spremljamo na Kanarskih otokih. S pomočjo slik 25 in 26 odgovori na vprašanja.

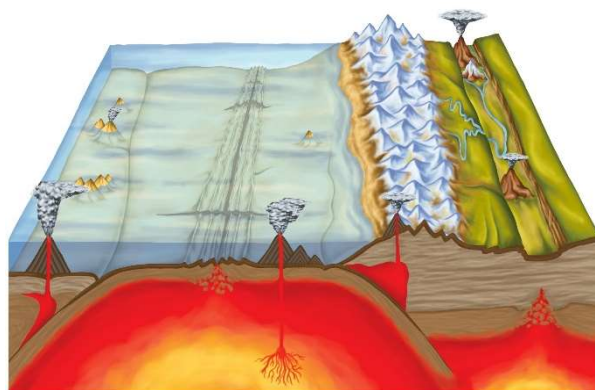
Slika 25: Starost Kanarskih otokov

Vira:

Carracedo, C., Troll, V. R., 2020. North-East Atlantic Islands: The Macaronesian Archipelagos. Encyclopedia of Geology, 2nd edition. Elsevier. DOI: 10.1016/B978-005-102908-4.00027-8. El país. URL: <https://elpais.com/ciencia/2021-10-01/un-punto-caliente-bajo-las-canarias-alimenta-el-volcan-de-la-palma-y-creara-nuevas-islas.html> (citirano 21. 10. 2021).

Slika 26: Dinamika tektonskih plošč

Vir: Stojilković, B., Polšak, A., 2021. Kjer se konča dolina in začne gora. Uvod v fizično geografijo gora. Geografija v šoli, 29, 2, str. 42-53.

- a) Kako se imenuje otok na Kanarskih otokih, kjer je septembra in oktobra 2021 potekalo aktivno ognjeniško delovanje in ki je na sliki 25 označen s črko A? **(1 točka)**

- b) S pomočjo slik 25 in 26 podrobno pojasni, zakaj otoka Lanzarote in Fuerteventura nimata podobnih nadmorskih višin kot mlajši otoki na Kanarskih otokih. **(1 točka)**

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Ime in priimek ali šifra tekmovalca/-ke:

Razred:

Mentor/-ica:

OCENJEVALNI OBRAZEC

ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA GEOGRAFIJE ZA OSNOVNO ŠOLO 2021/2022

Tekmovalna skupina: Srednja šola A in Srednja šola B

SKLOP	NALOGA	MOŽNO ŠT. TOČK	ODGOVOR
A	1.	1	
	2.	1	
	3.	1	
	4.	1	
	5.	1	
	6.	1	
	7.	1	
	8.	1	
	9.	1	
	10.	1	
	11.	1	
	12.	1	
	13.	1	
	14.	1	
	15.	1	
	16.	1	
	17.	1	
	18.	1	
	19.	1	
	20.	1	

SKLOP	NALOGA	MOŽNO ŠT. TOČK	DOSEŽENO ŠT. TOČK
B	21.	1	
	22. a	1	
	22. b	1	
	23. a	1	
	23. b	2	
	24.	2	
	25.	2	
	26.	1	
	27. a	1	
	27. b	1	
	28.	1	
	29.	1	
	30.	1	
	31.	2	
	32.	1	
	33. a	1	
	33. b	1	
	34.	1	
	35. a	2	
	35. b	1	
	36.	1	
	37.	2	
	38. a	1	
	38. b	1	